

Jaarverslag Stichting Schaliegasvrij Nederland Periode april 2012 – december 2012

Oprichting Stichting Schaliegasvrij Nederland.

De Stichting Schaliegasvrij Nederland is ontstaan uit een coalitie van lokale actiegroepen schaliegas: Schaliegasvrij Boxtel, Schaliegasvrij Haaren en Stop Steenkoolgas. De stichting is opgericht met financiële steun van de provinciale milieu-organisaties Gelderse Natuur-en Milieufederatie en de Brabantse Milieufederatie, en van de landelijke organisaties Milieudefensie en Greenpeace. Milieudefensie is vertegenwoordigd in het stichtingsbestuur.

Naar aanleiding van de acties tegen proefboringen in Brabant en Gelderland naar schaliegas en steenkoolgas in 2011, waren er al informele contacten tussen deze organisaties opgebouwd. Eind 2012 werd besloten nauwer te gaan samenwerken in een landelijke stichting. De reden daarvoor is, dat de lobbykracht van de olie- en gasindustrie, het ministerie van Economische Zaken en EBN (Energiebeheer Nederland, de overheidsinvesteerder in gas en olie) zodanig sterk is dat alleen nauwe onderlinge samenwerking een kans maakt om het beleid op het gebied van onconventionele gas- en olieproductie te beïnvloeden.

De Stichting Schaliegasvrij Nederland is opgericht op 2 april 2012, de stichtingsakte is gepasseerd ten kantore van notaris Mr. E.D.J. Ten Hoor te Landsmeer. De stichting heeft ten doel:

- het tegengaan van de winning van onconventioneel gas (schaliegas of steenkoolgas) en verdere iedere vorm van winning van fossiele brandstoffen die schade oplevert voor omwonenden, milieu en de natuur in Nederland;
- het bevorderen van publieke kennis omtrent de gevolgen voor het milieu en de winning van gas en olie;
- het bevorderen van een energiepolitiek waarbij het gebruik van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk wordt gereduceerd;
- het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Bestuursleden zijn Ko van Huissteden (voorzitter), Willem Jan Atsma (vice voorzitter), Mirjam Bemelmans (penningmeester), Fleur de Hu (secretaris/documentalist), Geert Ritsema (Milieudefensie, bestuurslid).

Activiteiten 2012-2013

Na de acties in het najaar van 2011, met ondermeer een demonstratieve bijeenkomst in Den Haag voorafgaand aan een algemeen overleg in de Tweede Kamer commissie voor Energie besloot minister Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een moratorium op proefboringen voor schaliegas en steenkoolgas in te stellen, en onderzoek te laten doen naar milieu-aspecten en veiligheid van schaliegas en steenkoolgas. Dit leidde tot een periode van relatieve rust in de publiciteit rond onconventioneel gas, en bood de gelegenheid om nauwere samenwerking binnen de Stichting Schaliegasvrij Nederland te organiseren.

In het najaar van 2012 nam echter de media-aandacht voor schaliegas sterk toe, waarbij ook de landelijke media meer aandacht dan voorheen besteedden aan het onderwerp. Dit heeft ook tot een sterke toename van de activiteiten van de stichting geleid. Hieronder volgt een beschrijving van de activiteiten die de stichting heeft ondernomen.

Lezingen, gastcolleges, debatten, informatiebijeenkomsten.

De Stichting wordt regelmatig benaderd om lezingen over onconventioneel gas te geven of deel te nemen aan debatten over dit onderwerp. In een aantal gevallen zijn we mede-organisator geweest.

Op 15 maart 2012 organiseerde de Vereniging voor Fysische Geografie samen met studentenvereniging Geovusie (studenten Aardwetenschappen van de Vrije Universiteit) een lezing over schaliegas, verzorgd door Ko van Huissteden. Aan de Universiteit van Tilburg werd op 3 december eveneens door Ko van Huissteden een gastcollege gegeven voor studenten Bestuurskunde. Dit was de opmaat voor een serie gastcolleges aan diverse universiteiten in 2013.

Na aankondigingen van proefboringen van Cuadrilla in de Noordoostpolder in januari 2013 volgde veel media-aandacht. Hylke Hekkenberg, woonachtig dichtbij een van de boorlokaties heeft informatie-avonden georganiseerd in Marknesse en Luttelgeest, en de groep Schaliegasvrij Noordoostpolder opgericht. Hij is daarbij ondersteund door de stichting.

Voorafgaand aan de vertoning van de film Promised Land begin 2013 is nauw samengewerkt met de importeur van de film om discussie-avonden te organiseren na vertoning van de film.

Evenementen

In augustus 2012 is de stichting benaderd door cosmetica-winkelketen Lush. Lush voert regelmatig campagnes voor milieu- en klimaatdoelen, en stelde voor dit ook in Nederland doen tegen schaliegas. De stichting kon daarbij een deel van de opbrengst van een charity artikel krijgen, wat in de verschillende winkels van Lush verkocht zou worden. De campagne werd geleid door Bregtje Cals van Lush en liep van 6 tot 13 augustus. Hoogtepunt was 10 augustus, met een ludieke bijeenkomst voor de Lush-winkel in Utrecht, Steenweg 46-48. Hierbij werd een boortoren voor de winkel gezet, en werden folders uitgedeeld en handtekeningen verzameld. De uitgenodigde provinciale politici van Utrecht bleven afwezig, wel was Groen-links Tweede Kamerlid Liesbeth van Tongeren aanwezig en raadsleden van de gemeenteraad

van Utrecht. De actie leidde tot aandacht in de lokale media. De opbrengst van de 'charity pot' was € 1100. Op 22 september 2012 is door Friends of the Earth en andere organisaties een wereldwijd protest tegen hydraulische fracturing en schaliegas georganiseerd, de Global Anti-fracking Day. Ook de stichting deed daaraan mee, met de organisatie van een demonstratieve bijeenkomst in het Moreelse Park te Utrecht, tegenover het kantoor van EBN. Onderdeel van het programma waren muziek, en een debat tussen Willem Jan Atsma en Gert-Jan Winthorst, vertegenwoordiger van de NOGEPA. Bij de demonstratie waren ongeveer honderd mensen aanwezig.

Overige activiteiten

Voorafgaand aan de Tweede Kamer verkiezingen is een uitgebreide analyse gemaakt van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen. Deze is gepubliceerd op de website van de stichting.

Al voor het begin van de activiteiten van de stichting hebben zich verschillende gemeenten 'schaliegasvrij' of 'steenkoolgasvrij' verklaard, door in de gemeenteraad moties aan te nemen met de strekking dat schaliegas- of steenkoolgaswinning op het grondgebied van de gemeente een ongewenste activiteit is. Hiervoor is aanvankelijk geen campagne gevoerd, altijd zijn dit spontane acties van de lokale politiek geweest. Bij een aantal gemeenten in Brabant is plaquette uitgereikt. Inmiddels worden vanuit de stichting wel meer activiteiten ondernomen naar gemeenten toe. Toen in juni 2012 bleek dat er een vergunning was aangevraagd voor schaliegasexploratie door een Amerikaans bedrijf (BNK) voor grote delen van de provincies Utrecht, Gelderland en Flevoland, heeft de stichting een brief gestuurd naar alle gemeenten in het vergunninggebied om deze hierop attent te maken. Samen met een publicatie in de De Telegraaf, waarvoor de stichting informatie heeft geleverd, heeft dit ertoe geleid dat een aantal gemeenten in dit gebied zich eveneens tegen schaliegas uitspraken. Ook enkele grote steden hebben zich tegen schaliegas uitgesproken. In het geval van Amsterdam hebben bestuursleden van de stichting contact gezocht met raadsleden. Vanuit de stichting en Milieudefensie wordt actief informatie verstrekt over juridische middelen van gemeenten.

Inmiddels zijn er bijna vijftig schaliegasvrije gemeenten. De schaliegasvrije gemeenten zijn een belangrijke pijler van het verzet tegen onconventionele fossiele brandstoffen. Het grotendeels spontane karakter van de lokale politieke actie laat zien, hoe groot de weerstand is op lokaal niveau.

Vertegenwoordiging stichting in platforms, netwerken

In het najaar van 2011 besloot minister Verhagen een onderzoek in te stellen naar milieu en veiligheid van schaliegaswinning. Na een consultatieronde werd door het ministerie een klankbordgroep ingesteld van belanghebbenden en deskundigen om het onderzoek te begeleiden. De selectie voor deze klankbordgroep was tamelijk ondoorzichtig; per regio werd verzocht vertegenwoordigers aan te leveren. Uiteindelijk werden twee bestuursleden van de stichting vaste vertegenwoordiger in de klankbordgroep, Willem Jan Atsma voor de regio zuid, en Geert Ritsema als vertegenwoordiger voor de gezamenlijke natuur- en milieu-organisaties. Ko van Huissteden trad op als vervanger voor de heer Musters van de gemeene Noordoostpolder, die regio Oost vertegenwoordigde.

In het september 2012 startte ook de aanbesteding van het onderzoek. Een van de consortia die meedongen naar de opdracht was CE Delft, die aan de voorzitter van Schaliegasvrij Nederland heeft gevraagd in een begeleidingspennel zitting te nemen. Na overleg in het bestuur is besloten hierop in te gaan. CE Delft werd echter niet geselecteerd door het ministerie. De opdracht werd gegund aan een consortium van de ingenieursbureaus Witteveen en Bos, Arcadis en Fugro. Beide laatste zijn actief als dienstverlener voor de onconventionele gasindustrie.

Juridische acties

De stichting heeft na publicatie van de vergunningaanvraag voor exploratie naar schaliegas in Midden Nederland een WOB (Wet Openbaarheid Bestuur) verzoek ingediend om de geologische details te achterhalen. Helaas bleken deze in de geleverde documenten onzichtbaar gemaakt, omdat dit bedrijfsgevoelige informatie zou zijn. Wij hebben een bezwaarschrift ingediend hiertegen wat echter is afgewezen. Besloten in het vervolg hiervoor professionele juridische hulp in te schakelen bij WOB procedures. Afgezien daarvan is het wel gelukt om uit enkele niet geheel verwijderde details in de stukken toch af te leiden naar welke formaties de aanvrager, het Amerikaanse bedrijf BNK, op zoek is. Dit kon worden gebruikt voor een artikel in De Telegraaf.

Beleidsbeïnvloeding en politieke contacten.

In 2012 werd ook het ontwerp van de Structuurvisie Diepe Ondergrond (STRONG) ter visie gelegd. De stichting heeft hierop een zienswijze ingediend, die aangeeft dat de winning van onconventionele fossiele brandstoffen onverenigbaar is met duurzaam gebruik van de ondergrond. Deze zienswijze is door Ko van Huissteden toegelicht in een gesprek met ambtenaren van het ministerie van Infrastructuur en milieu.

De stichting heeft na publicatie van de vergunningaanvraag voor exploratie naar schaliegas in Midden Nederland aan alle gemeenten in het vergunninggebied een brief met informatie over de aanvraag toegestuurd. In veel gemeenteraden is deze brief behandeld. Naar aanleiding van deze brief heeft een aantal gemeenten in Noord-Holland (Het Gooi) en uiteindelijk ook enkele grote steden (Utrecht, Amersfoort, Amsterdam) in de gemeenteraad moties aangenomen waarin schaliegasboringen worden afgewezen.

Er zijn verschillende contacten met relevante kamerleden en na de verkiezingen is actief contact gezocht met nieuwe portefeuillehouders van de partijen op het gebied van milieu en energie. Ko van Huissteden is lid van de werkgroep Duurzaam van de Partij van de Arbeid. Ko van Huissteden is naar aanleiding van de aardbevingen in Groningen door

Groen Links kamerlid Liesbeth van Tongeren gevraagd als deskundige op te treden bij het Algemeen Overleg Energie in de Tweede Kamer. Hieruit zijn ook contacten voortgevloeid met betrokkenen in Groningen.

Er is actief gelobbyd bij europarlementariers om te voorkomen dat twee onderzoeksrapporten van het Europees parlement te sterk door de fossiele brandstoffen lobby afgezwakt zouden worden, door contact op te nemen met parlementariers via e-mail. W.J. Atsma heeft onder andere ontmoetingen gehad met europarlementariers van Nistelrooij (CDA) en Gerbrandy (D66).

In mei/juni heeft de Stichting een gezamenlijke verklaring van Europese milieu-organisaties waarin schaliegaswinning wordt afgewezen mede ondertekend. In Juni is een brief naar de G500 groep verzonden met het verzoek onconventioneel gas mee te nemen in de campagne.

Mediacontacten

Vertegenwoordigers van de stichting zijn geraadpleegd voor artikelen over schaliegas door journalisten van de Telegraaf (vergunning Midden Nederland), Brabants Dagblad, Algemeen Dagblad (uitgebreide reportage over schaliegas) en NRC. Hierbij heeft de stichting ook informatiemateriaal verstrekt, zoals voor een publikatie over schaliegasvoorkomens in Midden Nederland.

Ingezonden stukken geschreven door Willem Jan Atsma en Ko van Huissteden zijn geplaatst in NRC en op de website Peakoil Nederland. Peter Polder heeft een redactioneel stuk geschreven op de website Joop.nl.

In diverse media is door vertegenwoordigers van de stichting gereageerd op al te positieve verhalen over schaliegas in de media. Naar aanleiding van de manifestatie bij Lush in Utrecht is er een interview door RTV Utrecht uitgezonden met Ko van Huissteden.

Overige publikaties (voornamelijk via website)

6 juni	Reactie op Overdrijven gasvoorraden in NL en 40% bijdrage van EBN
6 juni	Reactie op 'Golden rules' van IEA.
6 juni	Publicatie Lekken fracking vloeistoffen naar grondwater aangetoond
10 juni	Website gelanceerd.
19 juli	Publicatie overzicht standpunten politieke partijen
24 aug	Publicatie Landkaart Midden-Nederland met potentiële boringsgebieden
6 okt	Publicatie Halliburton loophole in Nederland?
11 okt	Publicatie Overzicht WOB verzoeken

Website

In juni is de website schaliegasvrij.nl online gegaan. Tevens beschikken we over de domeinnaam steenkoolgasvrij.nl, die naar schaliegasvrij.nl doorverwijst. Ook de website van Stop Steenkoolgas verwijst door naar schaliegasvrij.nl en zal in de loop van 2013 als zelfstandige website opgeheven worden. Daarnaast beschikt de stichting over een twitteraccount en een facebook pagina.

De website is ontworpen door Puscii en opgezet met behulp van Wordpress. Hosting was tot april 2013 in handen van Tuxic. Eindredactie is in handen van Ko van Huissteden.

De website wordt gebruikt om informatie te verstrekken over schaliegas en op de actualiteit te reageren. Regelmatig verschijnen artikelen op de website over milieu- en economische aspecten van schaliegas, geschreven door bestuursleden van de stichting. Tevens wordt via de website doorverwezen naar petitie tegen schaliegas.

Twitterberichten over onconventionele fossiele brandstoffen worden ook weergegeven. Een lopende kwestie is het logo; er zou een beter ontworpen logo moeten ontworpen worden wat meer in de stijl van de website past.

Het aantal unieke bezoekers van de website loopt uiteen van enkele tientallen tot enkele honderden per dag, en fluctueert sterk met actuele aandacht in de media voor schaliegas. De website komt altijd op de eerste pagina voor bij zoekopdrachten op 'schaliegas' in Google.

Internationale samenwerking

Via Milieudefensie is er regelmatig contact met Friends of the Earth Europe, en daarmee ook contacten met groepen elders in Europa die zich tegen onconventionele fossiele brandstoffen verzetten. In september 2012 is een bijeenkomst georganiseerd door Friends of the Earth in Brussel, waaraan Peter Polder heeft deelgenomen. Ko van Huissteden heeft in 2011 en 2012 contacten opgebouwd met Duitse burgerinitiatieven tegen fracking en heeft in Duitsland meegewerkt aan een voorlichtingsavond over steenkoolgas. De stichting heeft voor de eerste Global Frackdown Day ook een manifestatie georganiseerd in Utrecht.

Inmiddels zijn er ook nauwere contacten met Amerikaanse activisten via een google groep, waardoor we goed op de hoogte blijven van actuele ontwikkelingen in de VS, het enige land waar uitgebreide ervaring is opgedaan met grootschalige hydraulic fracturing.

De samenwerking binnen Europa is van groot belang voor de stichting, omdat veel wetgeving die fossiele brandstofwinning kan beïnvloeden op Europees niveau gestalte krijgt. Er is in Brussel ook een zeer actieve en kapitaalcrachtige lobby van de olie- en gasindustrie om regelgeving ten gunste van onconventionele fossiele brandstoffen aan te passen.

Wetenschappelijke activiteiten

In de fase van de aanbesteding van het onderzoek is van Huissteden betrokken geweest bij het opstellen van een offerte door CE Delft. Hij zou hierbij, samen met een duidelijke voorstander van schaliegas als externe deskundige optreden als CE Delft het onderzoek zou uitvoeren, Het ministerie van EZ heeft echter gekozen voor een consortium van Witteveen en Bos, Arcadis en Fugro.

In 2012 zijn veel aanvragen binnengekomen van studenten en andere onderzoekers die, doorgaans vanuit de sociaal-wetenschappelijke hoek, onderzoek doen naar maatschappelijke acceptatie van schaliegas. In bijna alle gevallen is hierop ingegaan. Er zijn onder andere contacten geweest met Dr Metze (Universiteit Tilburg / Rathenau Instituut) en TNO, en studenten van verschillende HBO- en universitaire opleidingen. In slechts één geval is deelname aan een onderzoek geweigerd, namelijk een onderzoek in opdracht van EBN naar de wijze waarop het maatschappelijk draagvlak voor schaliegas vergroot zou kunnen worden.

Financiële overzicht.

Belangrijke bijdragen aan de financiën van de stichting waren de opbrengst van de Lush actie en een donatie van de Gelderse en Brabantse milieufederatie. Uitgaven waren de kosten voor de manifestatie op Global Frackdown Day in Utrecht, die gedeeltelijk door Milieudefensie zijn vergoed. De steun van Greenpeace bestond uit directe bekostiging van de opzet van de website en is daarom niet in het jaaroverzicht opgenomen.

Stichting Schaliegasvrij Nederland 2012 Jaaroverzicht
inkomsten en uitgaven

	totaal		subtotaal
13/09/13Lush Charity pot	€ 1,100.00	21/09/13Moreelsepark tent	€ 310.00
01/09/13donaties	€ 25.25	28/09/13Moreelsepark geluid	€ 374.85
15/09/13Brabantse en Gelderse Milieufed.	€ 1,500.00	27/09/13Moreelsepark Borent ed	€ 123.49
27/09/13Milieudefensie tent	€ 310.00	Moreelsepark totaal	€ 808.34
10/10/13Milieudefensie geluid	€ 374.85	Rechtsbijstand+	€ 357.78
		Aansprakelijkheid	
		01/10/13debetrente	€ 4.53
		Bankkosten	€ 41.58
2012Inkomsten	€ 3,310.10	2012Uitgaven	€ 1,212.23
1/1/13In kas	€ 2,097.87		

J. van Huissteden (voorzitter Stichting Schaliegasvrij Nederland)